

La democratització pendent

“La violència és una política d’Estat a Turquia” denuncia Veysi Altay, responsable a la regió de Màrmara de l’organització IHD, la més important de les que defensen els drets humans en aquest país. I afegeix: “Pel que fa al respecte als drets humans, tant se val qui hi hagi al capdavant del govern turc, perquè el poder real és a les mans dels militars. Si l’exèrcit no ho permet, Turquia no podrà caminar cap a la democràcia.” En la mateixa línia que Altay, aquest mes de juliol Amnistia Internacional ha fet públic un informe en què denuncia que les tortures, els maltractaments i els assassinats comesos per les forces de seguretat turques continuen gaudint d’impunitat.

Entre les vulneracions que recull l’informe d’Amnistia, les més habituals són la tortura i els maltractaments; els judicis

Malgrat les reformes que Turquia ha aplicat en el terreny econòmic aquests darrers anys, encara queda per resoldre la qüestió del respecte pels dret humans. Alguns informes assenyalen que l’actuació de les forces de seguretat turques no entra dins els cànons democràtics; una qüestió que cal resoldre amb vista a un possible ingrés a la Unió Europea.

que progressen malgrat que se sustenten sobretot en declaracions extretes sota tortura; el rebuig dels jutges a reconèixer les evidències de tortura constatades en informes de metges independents; i el fet que no hagin reeixit les investigacions de trets mortals efectuats per les

forces de seguretat en situacions en què no hi havia cap enfrontament, cosa que es podria interpretar com a execucions extrajudicials.

Per tal de resoldre aquesta situació, Nicola Duckworth, director del programa per a Europa i Àsia Central d’Am-

Una colla de seguidors dels candidats independents kurds a les eleccions de diumenge es manifestaven en un carrer d'Istanbul la setmana passada.

Els retrats d'alguns dels 26 periodistes assassinats són penjats a les parets de la redacció del diari *Gundem*, el diari kurd més important de Turquia.

nistia Internacional, considera que "cal reformar el sistema de justícia criminal. S'ha de posar la protecció dels drets humans de la ciutadania per sobre dels interessos de les institucions de l'Estat". I també remarca la necessitat d'un cos judicial independent per a investigar d'una manera imparcial i efectiva les denúncies de violació dels drets humans.

Història repressiva. Les denúncies per violació dels drets humans no són noves a Turquia. Al mateix informe d'aquest mes de juliol, Amnistia Internacional recorda que després del cop d'estat dels militars l'any 1980 van ser detingudes fins a un milió de persones. Precisament arran d'aquella repressió brutal, el 1984 es va crear IHD (Associació pels Drets Humans); era la primera organització civil que apareixia després del cop d'estat. Veysi Altay relata que "en aquell moment hi havia molts detinguts i presos, i la situació que suportaven fou la primera cosa que vam denunciar, però progressivament hem anat ampliant el camp d'actuació a la qüestió kurda, a la denúncia dels infants que treballen i a la violència contra les dones". "El anys noranta també van ser marcats per la repressió", recorda Altay, "i qui en va patir més va ser la població kurda. De 1993 al 1998 les forces de seguretat de l'estat i grups parapolicíacs van massacrar 5.000 persones. Cap dels assassins no és a la presó. Els anys 90

també van ser especialment durs a les presons, perquè es van implantar les presons conegudes per *tipus F*. Aquests centres aïllen totalment el pres de la resta de reclusos i el fan viure en condicions inhumanes". Tot i una duríssima lluita dels presos polítics –en van morir centenars–, el govern va acabar implantant aquest model, que és el que hi ha vigent encara avui.

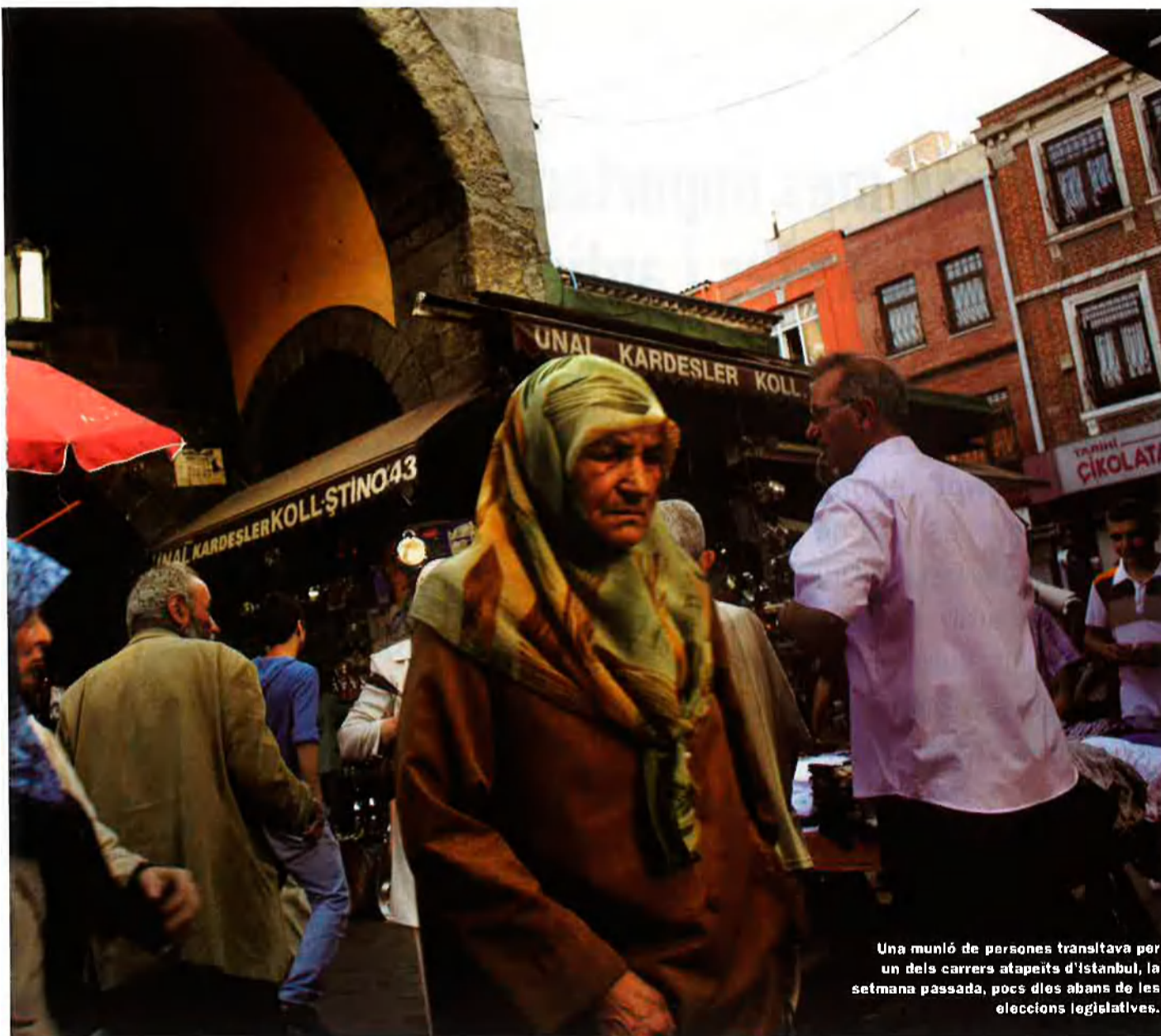
Malgrat que ara ja no hi ha la repressió d'anys enrere, les organitzacions socials turques denuncien que diàriament es vulneren els drets humans. "Només el darrer mes –explica Altay– tres persones han mort en comissaries turques per culpa de les tortures que els han infligit. I a la manifestació de l'1 de Maig passat a Istanbul van detenir 1.200 persones."

Presos polítics kurds. Un dels col·lectius colpejats més durament per la repressió és la població kurda. Des que començà la guerra entre el PKK i el govern turc el 1978, desenes de milers de persones han passat per les presons. TUAD és l'organització que els dona suport, tant als presos com a les famílies. La llista de restriccions que han de suportar els presos polítics kurds és molt llarga. Ens la relata Abdul-là Geldi, que fa un any i mig que fou alliberat després de passar onze anys a la presó: "Les restriccions que imposen a la presons de tipus F cerquen l'aïllament dels presos, tant de la resta de companys com de la família. Per això

no permeten parlar en kurd a les visites, ni rebre publicacions o llibres escrits en kurd, ni enviar cartes escrites en aquesta llengua; posen mil obstacles a les visites dels familiars; dispersen els presos a centenars de quilòmetres de casa seva; i, si fas vaga de fam per denunciar algun fet, et castiguen amb sis mesos sense rebre cap visita".

TUAD denuncia que, de presos polítics kurds, avui dia n'hi ha 7.000. Molts van entrar a la presó perquè formaven part del PKK, però Geldi explica que n'hi molts que hi són "per haver parlat en un acte polític en kurd, per haver criticat la falta de drets o per haver dit públicament el nom d'Abdul-là Ocalan". L'estat no reconeix la motivació política que ha menat totes aquestes persones a la presó. Així i tot, els aplica una legislació especial, que d'ençà de l'empresonament d'Ocalan el 1999 s'ha endurit: si bé abans els presos podien

Una multitud de persones transitava per un dels carrers atapeïts d'Istanbul, la setmana passada, pocs dies abans de les eleccions legislatives.

reduir la condemna i no s'hi passaven més de setze anys o disset, actualment els fan complir les condemnes fins a 36 anys.

Els mitjans de comunicació kurds també són objecte d'un control policíac estricte. *Gündem* és el principal diari kurd a Turquia, tot i que és escrit en turc. Ven diàriament 20.000 exemplars. El cap de redacció del diari, Nuri Firat, explica que durant els disset anys de vida que té el diari, ha hagut de canviar disset vegades de nom, perquè la justícia ha anat tancant-los successivament cada nova capçalera. 26 treballadors del diari han estat assassinats durant aquests anys i l'any 1984 una bomba va destrossar l'oficina del diari a Istanbul. Si bé Firat explica que els atacs físics s'han reduït, continua havent-hi sobretot persecució judicial: "Unes quantes vegades cada mes ens envien una ordre que ens impedeix de sortir durant un

dia pel tractament que hem donat a una notícia el dia abans."

Les denúncies per vulneració dels drets humans i la falta de drets democràtics a Turquia provenen de sectors molt diversos, i tots es lamenten que la justícia, en compte d'investigar aquestes denúncies, hi fa els ulls grossos, perquè a més sovint són vulneracions permeses per la llei. És el cas, per exemple, de la violència contra les dones: "Si un home pega la seva esposa pel carrer la policia no li pot dir res", lamenta Veysi Altay. També des del sector sindical se senten crítiques: el KESK és el principal sindicat dels treballadors del sector públic; fins l'any 2001 no els van reconèixer com a sindicat perquè els empleats públics no es podien sindicar i, per tant, actuaven il·legalment. Sevgi Goyçe, secretària de la Dona d'aquest sindicat, que té 300.000 afiliats, celebra que ara ja els permetin d'organitzar-se, però encara hi ha greus

mancances: no poden fer vaga, no poden negociar convenis col·lectius i alguns afiliats han estat multats o acomiadats per haver acudit a manifestacions.

Si bé tots aquests representants d'organitzacions civils coincideixen a dir que avui dia ja no hi ha la repressió duríssima dels anys 90, també comparteixen la idea que encara hi ha molt camí per recórrer en la democratització d'aquest estat. Molts es mostren optimistes amb la possibilitat d'entrada a la Unió Europea, perquè esperen que impliqui millores en la protecció dels drets individuals, tot i que es mostren menys confiats que Europa pressioni pel reconeixement efectiu dels drets col·lectius que, segons la sindicalista Sevgi Goyçe, són els que impulsarien els canvis socials reals.

Laia Altarriba i Pigullem
Istanbul